

Een kredietproject voor vrouwen in Nepal

J. VAN EIJNATTEN EN E. BALLERING

"...en wie ben ik om het anders aan te pakken. Het is hún land en zij moeten het doen. Ik vind dan ook dat ik me 'n beetje op de achtergrond moet houden... toch verwachten ze van mij dat ik iets zichtsbaars doe en dat is nu net datgene wat dit PCRW-werk zo moeilijk maakt..."

In dit artikel wordt de startfase beschreven van het Production Credit for Rural Women (PCRW)-project in Nepal door twee huishoudkundigen: Judith van Eijnatten (LH Wageningen) en Eugenie Ballering (THW Groningen). Zij zijn door de Stichting Nederlandse Vrijwilligers (SNV) uitgezonden als Development Workers (DW).

Voordat er wordt ingegaan op het werken in het PCRW-project, eerst enige informatie over het land, de vrouwen in Nepal en de opzet van het project. Verder wordt ook bekeken wat huishoudkundige opleidingen te bieden hebben in de ontwikkelingspraktijk.

Het land

Nepal is een volledig door land omsloten koninkrijk ten noorden van India. Van de Gangesvlakte in het zuiden neemt de hoogte toe tot bergtoppen van meer dan 8000 meter in het noorden. De godsdienst (hindu en boeddhisme) heeft een zeer grote invloed op het dagelijkse leven. Zo is bijvoorbeeld het kastensysteem in sterke mate bepalend voor het maatschappelijk gebeuren.

Nepal heeft 14,5 miljoen inwoners met een aanwas van 2,5% per jaar. De levensverwachting bij de geboorte is 44 jaar. 95% van de bevolking woont in de rurale gebieden. Dit land behoort tot de tien armste van de wereld met een inkomen per hoofd van US\$ 140 per jaar. De officiële taal is het Nepali, maar hiernaast worden er nog 58 talen gesproken door de verschillende ethnische groepen (SNV, 1982 en 1984).

De situatie van vrouwen

Het merendeel van de Nepalezen woont in de

rurale gebieden. Vrouwen houden zich vooral bezig met voedselproductie, gericht op zelfvoorziening. Zij zijn de eerst verantwoordelijke voor het landbouwbedrijf, zowel als het gaat om hun arbeidsbijdrage (vrouwen gemiddeld 9,91 uur per dag, mannen 5,86 uur per dag), als op het gebied van de besluitvorming (vrouwen nemen zelfstandig beslissingen in 42% van de gevallen, mannen in 28%). Per dag werken vrouwen in totaal gemiddeld 10,81 uur, mannen 7,51 uur. Al vanaf hun vijfde jaar blijken meisjes langer te werken dan jongens van dezelfde leeftijd en 10 tot 14 jarige meisjes werken 7,31 uur per dag, bijna net zoveel als een volwassen man. Meisjes gaan zelden naar school, zo afhankelijk is het huishouden van hun arbeid.

Vrouwen hebben zelden eigendomsrechten of wettelijke zeggenschap over productieve hulpbronnen. Zij zijn in deze afhankelijk van mannen. Toch dragen Nepalese rurale vrouwen meer bij aan het huishoudensinkomen (in natura en geld) dan mannen: vrouwen 50%, mannen 44% en kinderen 6%. De bijdrage van kinderen aan het inkomen is zo laag omdat zij zich bezighouden met indirectproductieve arbeid zoals veehouden.

In het algemeen wordt de "buitenwereld" – overheid, politiek, markteconomie – overwegend beheerst door mannen. Vrouwen kunnen alleen door tussenkomst van mannen met deze buitenwereld in aanraking komen. Met dat idee worden ze opgevoed. Hun alfabetisatiegraad is erg laag (5% van de vrouwen is alfabeet, bij mannen is dat 34%) en het ontbreken van controle over productieve hulpbronnen speelt ook een rol bij hun afhankelijkheid in deze.

Het aandeel van de vrouw in de landbouw en de economie – inclusief haar aanzienlijke verantwoordelijkheden – zijn niet of nauwelijks terug te vinden in de plannen van ontwikkelingsdiensten en -organisaties in Nepal. Strategieën voor voorlichting, training, krediet, werkgelegenheid enzovoorts zijn alleen gericht op mannen, waardoor vrouwen nog verder achterop raken. Bovendien wordt er zo

geen volledig gebruik gemaakt van de produktiemogelijkheden van vrouwen. De gegevens in dit hoofdstuk zijn ontleend aan *Achary and Bennett, 1981*.

Het PCRW-project

Het Production Credit for Rural Women (PCRW)-project is gebaseerd op een analyse van de positie van de vrouw in Nepal van *Achary en Bennett* uit 1981. Hun bevindingen suggereren dat toename van de mogelijkheden voor vrouwen om inkomsten te verwerven, niet alleen ten goede komt aan hun eigen economische positie, maar ook het levensniveau van de huishoudens verhoogt.

Doelstellingen

Het algemene doel van het project is om ontwikkelingshulp naar het huishouden en binnen het bereik van vrouwen te brengen. De overbrugging van de kloof tussen dorpsvrouwen en de grotendeels op mannen gerichte infrastructuur is hierbij van elementair belang. Dit houdt in dat de toegankelijkheid tot diensten voor dorpsvrouwen moeten worden vergroot. Het gaat hier dan niet alleen om kredietfaciliteiten, maar ook om onderwijs, gezondheidszorg, landbouwvoorlichting enzovoorts. Het houdt ook in dat voor vrouwen een weg gebaad wordt om op gemeenschapsniveau op te kunnen treden.

De specifieke doelen van het project zijn:

- de inkomens van gezinnen uit de laagste inkomenscategorie te verhogen door vrouwen in de markteconomie te betrekken

- door samen te werken met commerciële banken, de dienstverlening van de banken aan dorpsvrouwen te verbeteren
- groepen te vormen onder dorpsvrouwen, waarin vrouwen steun vinden aan elkaar om op gemeenschapsniveau hun gezamenlijke problemen aan te pakken
- het ontwikkelen van een systeem om de toegankelijkheid van dienstverlenende organisaties, die op centraal, distrikt en lokaal niveau werken, voor vrouwen te vergroten
- de mogelijkheden te ontwikkelen van de vrouwensectie van het Ministry of Panchayat and Local Development (MPLD), zodat zij haar beleid beter kan afstemmen op de behoeften van dorpsvrouwen en hun gezinnen.

Opzet

Dit project dankt zijn ontstaan aan de samenwerking tussen Nepalese commerciële banken, het Nepalese ministerie (MPLD) en UNICEF, die in 1981 startte. De banken stellen 60% van het krediet dat zij uitgeven beschikbaar aan huishoudens die in de laagste inkomenscategorie vallen (inkomen per hoofd minder dan US\$ 85) en geven hun staf een speciale training aangaande de filosofie en de procedures van het project.

Het MPLD heeft een nieuwe functie gekreëerd: de Women Development Officer (WDO), die onder de vrouwensectie van dit ministerie valt. De WDO's krijgen samen met Amerikaanse of Nederlandse collega's (Development Worker, DW) een intensieve training van twee maanden, waarna ze in teams van twee in kleine gebieden, verspreid in Nepal worden gestationeerd. Daar werken zij samen met de

Een vrouwenkredietgroep in Panchkhal.

merciële
anken aan

vrouwen,
elkaar om
amenlijke

m om de
de organi-
aal niveau

n van de
Panchayat
at zij haar
behoefte

le samen-
ciële ban-
IPLD) en
en stellen
i beschik-
gste inko-
er hoofd
staf een
ofie en de

ekreëerd:
VDO), die
ministerie
nerikaan-
elopment
van twee
ee in klei-
orden ge-
1 met de

bankstaf, maar hebben de specifieke taak kon-
takten te onderhouden met vrouwen in hun
projektgebied. Zij vormen kredietgroepen,
waarna de leden krediet kunnen krijgen op ba-
sis van groepsgarantie. Ook helpen zij bij het
ontwikkelen van projecten, die inkomen ople-
veren.

Verder hebben de WDO en de DW de beschik-
king over UNICEF-fondsen, die gebruikt kun-
nen worden om een breed scala van gemeen-
schapsontwikkelingsprojecten op te zetten. Er
is ook UNICEF-hulp beschikbaar om onder-
zoek te doen naar de mogelijkheden voor eko-
nomische projecten voor vrouwen.

Tot dusver zijn projecten in gang gezet in
twaalf plaatsen, in twaalf van de vijf-en-zeven-
tig distrikten van Nepal. Eind april 1985 zijn
nog eens zeven projecten gestart. Ook hier
worden DW's van de Stichting Nederlandse
Vrijwilligers ingezet, sommige met een socia-
le, andere met een landbouwkundige achter-
grond.

Werken in het PCRW-project

Introductiefase

De plaatsen waar de auteurs momenteel ge-
stationeerd zijn, verschillen sterk van karakter.
Judith van Eijnatten werkt in Panchkhal, een
plaatsje 50 km ten oosten van Kathmandu op
een hoogte van 1300 m en Eugenie Ballering
werkt in Pikkal, in het oosten van Nepal, vlak
tegen de grens met India (Darjeeling) op 1800
m hoogte. De verschillen tussen de plaatsen
worden niet alleen veroorzaakt door de lig-
ging, maar ook door verschillen in etnische
groepen, de mate van ontwikkeling van het
gebied, de medewerking van de lokale bevol-
king en overheidsdiensten enzovoorts. In de
aktiviteiten van de beide huishoudkundigen
zijn echter veel overeenkomsten te vinden.

In beide plaatsen is het project in april 1984
gestart. Een klein gedeelte van het bankrayon
werd als werkgebied uitgekozen. Daarna werd
kennis gemaakt met de lokale bevolking, de
dorpsleiders en het personeel van de lokale
overheidsdiensten, waarbij tevens het PCRW-
projekt bij hen geïntroduceerd werd. Naast de-
ze introductie op lokaal niveau, werd ook op
distriktsniveau kennisgemaakt met partikulie-
re en overheidsdiensten. In de distrikts hoofd-
plaats is ook het kantoor gevestigd van de Lo-
cal Development Officer, de direkte werkgever
van de WDO/DW-teams.

Door huishoudenssurveys te doen, verliep de
nadere kennismaking met de vrouwen gemak-
kelijk. Deze surveys hadden tot doel een in-
ventarisatie te maken van de samenstelling en
kenmerken van huishoudens, te peilen of en
waarvoor vrouwen krediet zouden willen ne-

men en de belangrijkste problemen te inven-
tariseren, zoals vrouwen die in hun dagelijkse
leven ervaren.

Kredietverstrekking

Aan de hand van uitkomsten van de huishou-
denssurveys kon worden vastgesteld aan wel-
ke activiteiten vrouwen het meest behoefte
hadden. In beide plaatsen zijn er verschillende
kredietgroepen gevormd, waarvan de leden
leningen hebben genomen op basis van
groepsgarantie voor landbouw- en veeteelt-
projectjes. Waar nodig wordt geprobeerd le-
ningen te ondersteunen met kleine trainingen
voor de desbetreffende inkomensverschaffen-
de activiteit.

Bij de opzet van projecten wordt rekening ge-
houden met de vaardigheden van de vrouw
die het projekt gaat uitvoeren (bijvoorbeeld of
ze wel/niet een cursus nodig heeft), haar fami-
lie-omstandigheden (het aantal kinderen, de
tijd die ze kan vrijmaken) en het landbouwsei-
zoen. De aflossingstijd voor kredieten is af-
hankelijk van het projekt met een maximum
van drie jaar. De aflossingsregeling wordt per
projekt vastgesteld.

Gemeenschapsaktiviteiten

Alfabetisatie cursussen zijn in beide plaatsen
gestart, want op enkelen na zijn de vrouwen
analfabeet. Andere gemeenschapsaktiviteiten
zijn gerelateerd aan problemen die kenmer-
kend zijn voor veel gebieden in Nepal, zoals
een slechte drinkwatervoorziening, geen of
onvoldoende irrigatie, ontbossing en erosie,
slechte sanitaire voorzieningen en een ge-
zondheidszorg die niet aangepast is aan de
behoefte van de bevolking. Het PCRW-pro-
jekt tracht aan deze problemen tegemoet te
komen door de bemiddeling van DW en WDO
bij de aanleg van bijvoorbeeld een drinkwa-
tersysteem, een bebossingsprogramma, het
bouwen van rookloze energiebesparende
oventjes, het bouwen van latrines, het verzor-
gen van een immunisatieprogramma. Daar-
naast bemiddelen zij ook bij de opzet van ku-
russen gezondheidszorg, landbouw, bebos-
sing, erosiegevaaren, enzovoorts.

Deze aktiviteiten worden gedeeltelijk uit het
PCRW-budget gefinancierd en gedeeltelijk
wordt er ook een beroep gedaan op bestaande
budgetten van verschillende partikuliere-
en overheidsdiensten. Op deze manier wordt het
projekt langzaam maar zeker in de bestaande
strukturen geïntegreerd. Dit alles vereist veel
reizen naar de distrikts hoofdplaats, waar het
een en ander geregeld moet worden. Daar zijn
immers de kantoren van de overheidsdiensten
gevestigd en daar moeten ook de financiën
vandaan komen.

Huishoudenssurveys, ervaringen en feiten

Voor deze huishoudenssurveys werd ieder huishouden in het projectgebied bezocht. Elke vrouw werd door het WDO/DW-team in het Nepali geïnterviewd. Het was vrij gemakkelijk om met de huishoudens in contact te komen; de mensen ontvingen ons met plezier. Vooral in het drukke landbouwseizoen was het wel moeilijk de vrouwen thuis aan te treffen. De beste tijd bleek te zijn tussen zeven en negen uur 's ochtends, wanneer de vrouwen terugkwamen van waterhalen en nog niet naar het veld of de heuvels vertrokken waren, om gras te snijden voor het vee, of om brandhout te verzamelen. Maar dan nog moesten we meerdere keren terugkomen, voordat we alle vrouwen uit een huishouden geïnterviewd hadden. Vaak was het ook nodig de man thuis te treffen, omdat op sommige vragen de vrouwen geen antwoord konden geven; bijvoorbeeld als het ging om de naam van de echtgenoot, of de leeftijd van gezinsleden.

In zowel Panchkhal als Pikkal bestaan huishoudens uit gemiddeld 5 tot 6 personen. "Extended" huishoudens zijn gangbaar: de zoon neemt zijn bruid op in het ouderlijk huis, dochters verlaten het ouderlijk huis wanneer zij trouwen. Na verloop van tijd gaan vaak een of meer zoons met hun gezinnen zelfstandig wonen. Dit zijn dan nucleaire gezinnen, totdat de volgende generatie zonen trouwt.

In Panchkhal migreren geregeld (jonge) mannen voor enkele maanden in het jaar naar Kathmandu of India, op zoek naar werk. Een deel van het elders verdiende geld wordt geïnvesteerd in vee of de bouw van een huis.

Ongeveer 1/3 van de populatie is jonger dan 10 jaar.

Slechts 15% is alfabeet. Dit zijn vrijwel allemaal mannen. Meisjes worden niet naar school gestuurd, jongens vaak wel voor een jaar of vier.

Uit de surveys bleek dat veel vrouwen belangstelling hadden voor krediet, vooral voor veeteeltprojectjes, als het houden van een waterbuffel, een koe, geiten of varkens.

Gemeenschapsactiviteiten die vrouwen wilden ondernemen, om hun dagelijkse problemen aan te pakken waren: de aanleg van een drinkwatersysteem, de bouw van een school, het organiseren van een alfabetisatiekursus voor vrouwen, het zoeken naar oplossingen voor de schaarste aan brandhout en veevoer. Enkele vrouwen hadden ook belangstelling voor gezinsplanning.

Het WDO/DW-team

De WDO's (Women Development Officers) zijn altijd Nepalese vrouwen. Men probeert hiervoor vrouwen te selecteren, die uit hetzelfde distrikt komen als het projectgebied waar zij zullen gaan werken. Vaak echter lukt dat niet. Meestal hebben de WDO's een studie in de sociale of economische wetenschappen gevolgd en hebben een baan als lerares gehad, voordat zij in deze functie kwamen.

De vrij theoretische scholingsachtergrond van de WDO's, hun onbekendheid met het leven in een dorpsomgeving en de nieuwe aanpak in dit project, hebben tot de aanvraag van DW's (Development Workers) geleid. Deze worden samen met een WDO in een projectgebied gestationeerd en moeten de WDO begeleiden bij het uitvoeren van het PCRW (Production Credit for Rural Women)-project, totdat de WDO in staat is deze functie zelfstandig met behulp van enkele vrouwelijke assistentes uit te voeren. Het is de bedoeling van het MPLD (Mini-

stry of Panchayat and Local Development) dat de WDO op den duur een functie op distrikt-niveau zal gaan bekleden en dat het werk in de dorpen door de vrouwelijke assistentes wordt overgenomen.

De functie van het WDO/DW-team – en in een later stadium, van de zelfstandige WDO's – is het identificeren van behoeften van huishoudens en het initiëren van activiteiten, die tot verbetering van het levensniveau van huishoudens en de positie van vrouwen zullen leiden.

De WDO moet zich een plaats zien te veroveren in de bestaande ambtenarenstructuur van de Nepalese overheid. Omdat zij vrouw is en in een nieuwe positie zit, is dit niet eenvoudig. Ook moet de WDO het PCRW-project en het belang ervan voor dorpsvrouwen bij de andere overheidsdiensten introduceren. Bij de uitvoering van haar werk is zij immers van deze diensten afhankelijk.

Kanttekeningen

Wil het PCRW-project aan zijn doelstellingen beantwoorden, dan moeten er nog heel wat problemen, die wij in de startfase tegenkwamen, opgelost worden. We noemen er enige.

Informatie en Kommunikatie

De ingewikkelde structuur van het project is zowel voor degenen die erin werken als voor buitenstaanders verwarrend.

De banken geven niet de steun die van hun verwacht mag worden. Immers bij de uitgifte van een lening zou de bank moeten bekijken of het project levensvatbaar is. De lokale banken blijken echter niet in staat om marktonderzoek te doen. Tot nu toe liepen dergelijke onderzoeken via overheidsdiensten of we deden het zelf. We hopen dat door de recente aanstelling van een marketing officer bij de vrouwensectie van het MPLD deze marktonderzoeken beter zullen verlopen.

Behalve informatie over de afzetmarkt en de afstemming van het aanbod op de vraag (via bijvoorbeeld kwaliteitsverbetering of andere verwerkingsmethoden), is er ook behoefte aan een overzicht van kursusmogelijkheden in Nepal voor dorpsvrouwen.

De communicatie met de vrouwensectie van het MPLD is nog te beperkt. Er zou meer begeleiding vanuit, en informatie-uitwisseling met, het ministerie moeten zijn. Vaak ontbreekt het aan kennis, ook op centraal niveau. Hier wordt wel wat aan gedaan: er is nu een marketing officer aangesteld, die het marketing aspect van de produkten uit de verschillende dorpen gaat onderzoeken en een agricultural officer, die landbouwkundig advies kan geven.

Kommunikatieproblemen worden ook veroorzaakt door de ontoegankelijkheid van bepaalde gebieden in het natte seizoen, het grote tijdsbeslag dat het lopen naar en binnen het projectgebied vergt en de lange reistijden naar andere plaatsen met het lokale vervoer. De WDO moet iedere maand naar de distrikts-hoofdplaats. Dit kost veel meer tijd dan de 25% die er eigenlijk voor staat.

Marginale gebieden

De projecten liggen allemaal in marginale gebieden. Dit beperkt de mogelijkheden om projecten te ontwikkelen aanzienlijk. De mensen zijn erg arm en kunnen weinig risico's nemen. Ze hebben weinig opleiding en zijn traditioneel ingesteld. Gevolgen van een verandering kunnen verstrekkend zijn, maar zijn moeilijk voorspelbaar.

Rechtspositie WDO

Aan de WDO's is een vaste aanstelling beoefend. Tot dusver werken zij echter op drie-

maandelijkse kontrakten. Het blijkt nogal wat voeten in de aarde te hebben om deze nieuwe functie een permanente plaats te geven binnen het ambtenarensysteem. Ondertussen beginnen de WDO's uit te kijken naar andere banen die meer zekerheid bieden.

Huishoudkundigen in de Derde wereld

Onze huishoudkundige opleidingen (LH en THW) vormen een goede basis voor het zoeken naar oplossingen van problemen van huishoudens op lokaal niveau. Analyse van huishouden en huishouding, behoeftenpeiling, inzicht in besluitvorming en taakverdeling, oog voor de positie van de vrouw, ook in niet-westerse culturen, en vakken als voorlichtingskunde, zijn ons van groot nut gebleken.

Voor huishoudkundigen in de tropen is het echter ook heel belangrijk om kennis te hebben van landbouw en veeteelt, dit omdat zij bijna altijd in rurale gebieden werkzaam zijn, waar huishoudelijke produktie nauw verweven is met landbouw en veeteelt. Verder is meer kennis op het gebied van aangepaste technologie zeer wenselijk.

Tenslotte zou er meer aandacht besteed moeten worden aan het werk van huishoudkundigen in de Derde wereld tijdens de opleiding, ook zouden er meer (doorlopende) stageplaatsen in ontwikkelingslanden gekreëerd moeten worden.

Summary

In this article a description is given of the initial phase of the „Production Credit for Rural Women Project“ in Nepal. Purpose of this project is to bring development assistance to the family and within reach of women. Important is, that the infrastructure, which is tuned to men, is made accessible to women as well. After household surveys to assess the needs, the first activities on a local scale are initiated by a Development Associate (of the Stichting Nederlandse Vrijwilligers) and a Women Development Officer (of the Womenssection of the Mistry of Panchayat and Local Development). To achieve the set goal, many problems have to be solved yet.

Literatuur

- Acharya M. and L. Bennett, 1981. The rural women of Nepal, an aggregate analysis and summary of 8 village studies. Centre for Economic Development and Administration (CEDA), Tribhuvan University Kathmandu, Nepal.
- SNV, Stichting Nederlandse Vrijwilligers, 1982. Vice Versa, (Nepal: paradijs aan de afgrond). 's-Gravenhage.
- SNV, Stichting Nederlandse Vrijwilligers, 1984. Country evaluation and SNV-Nepal Input Policy Plan. 's-Gravenhage.

Korrespondentieadres

Judith van Eijnatten, SNV-Nepal, P.O. box 1966, Kathmandu, Nepal.